

[Indenrigs- og boligministeren.]

hvervelse eller bevarelse af indfødsret uanset bestemmelserne i lov nr. 379 af 12. juli 1946.

Det foreliggende lovforslag omfatter i § 1 120 personer, der søger om dansk indfødsret ved naturalisation, og i §§ 2 og 3 5 personer, der omfattes af den fornævnte lov fra 1946, d. v. s. folk, der på grund af denne lov har været udelukket fra automatisk at erhverve dansk indfødsret, og som nu søger om at blive stillet, som om 1946-loven ikke havde eksisteret for deres vedkommende.

Da der til stadighed indkommer nye sager fra de lokale myndigheder, håber jeg, at der — ligesom tidligere — ved ændringsforslag kan optages et antal personer, hvis ansøgninger bliver færdigekspederet, medens lovforslaget er til behandling i tinget.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om undladelse af at opkræve de i loven om ordning af afløbsforholdene ved Ringkøbing fjord m. m. omhandlede lodsejerbidrag.*

Med hensyn til oprindelsen af disse lodsejerbidrag, de såkaldte Hvide Sande-bidrag, skal jeg tillade mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og her kun omtale Hvide Sande-bidragenes historie, efter at der i 1949 var blevet truffet beslutning i ministeriet for offentlige arbejder om bidragenes opkrævning gennem amtstuerne.

Indtil dette tidspunkt havde landbrugsministeriet kun nået at træffe beslutning om, at Hvide Sande-bidrag til et beløb af ca. 202 000 kr., altså mindre end en femtedel af den samlede Hvide Sande-gæld på 1.161.463 kr., skulle inddrages under landvindingslovens låne- og tilskudsordninger i forbindelse med godkendelse af nye landvindingsarbejder på egnen. Da det imidlertid var nærliggende at antage, at de enkelte lodsejeres Hvide Sande-bidrag ville forældes på 20 år regnet fra 1931, da man åbnede afvandingslusen ved Hvide Sande for regelmæssig drift, ville det altså sige, at den resterende Hvide Sande-gæld på ca. 960 000 kr. måtte opkræves inden 1951,

eller at forældelsen i det mindste måtte afbrydes overfor hver enkelt skyldner.

Beslutningen om bidragenes opkrævning bevirkede, at lodsejerne og Ringkøbing og Ribe amtsråd anmodede ministeriet om yderligere 2 års henstand, for at alle muligheder for inddragelse af Hvide Sande-gælden under landvindingslovens låne- og tilskudsordninger kunne udnyttes, og for ligesom at understrege denne anmodning fremsatte lodsejerne samtidig bl. a. indsigelse om, at Hvide Sande-bidragene burde have været tinglyst på de bidragspligtige ejendomme.

Ministeriet mente ikke at kunne bevilge den ønskede henstand, men i stedet for at lade lodsejerbidragene opkræve gennem amtstuerne besluttede man at nedsætte et opkrævningudvalg, der benævntes Ringkøbing fjord udvalget af 1950, og som i første række skulle træffe foranstaltninger til afbrydelse af den løbende forældelse af statskassens krav mod alle de personer, som ved en retsafgørelse kunne tænkes at blive anset for bidragspligtige i henhold til loven af 29. marts 1924. Man mente herved også at have givet landbrugsministeriet en rimelig frist til at få godkendt inddragelse af yderligere Hvide Sande-bidrag under en række landvindingsager, som Hedeselskabet havde under forberedelse og delvis under udførelse på egnen.

I de næste år blev der da også besluttet en sådan inddragelse af yderligere ca. 200 000 kr. af Hvide Sande-gælden, som nu til rest andrager ca. 760 000 kr., og hermed syntes de øjeblikkelige muligheder for inddragelse af Hvide Sande-gæld under landvindingsloven at være udtømt. Tilbage stod altså at opkræve bidragene hos de lodsejere, som enten ikke kunne eller ikke var interesseret i at få udført landvindingsarbejder på deres ejendomme. Disse lodsejere fandt det imidlertid uretfærdigt, at de skulle betale deres ejendommens Hvide Sande-bidrag fuldtud, medens de lodsejere, som havde ladet udføre landvindingsarbejder og derved i henhold til tillægget af 1942 til landvindingsloven havde opnået inddragelse af Hvide Sande-bidraget under landvindingens anlægsudgifter, fik eftergivet indtil to trediedel af Hvide Sande-bidraget gennem de opnåede landvindings-tilskud. De nævnte lodsejere, som stod

[Ministeren for offentlige arbejder.]

udenfor landvindingen, fremsatte derfor krav om, at der også for deres vedkommende skete en reduktion af Hvide Sande-gælden med to trediedele, og efter en del forhandlinger besluttede landbrugsministeren i den forrige regering at rette henvendelse til bevillingsmyndighederne om tilslutning til, at to trediedele af den resterende Hvide Sande-gæld blev eftergivet lodsjerne, således at alle blev stillet lige.

Denne sag blev dog på finansministeriets foranledning stillet i bero, idet Ringkøbing fjord udvalget af 1950 i mellemtiden havde indledet en principiel retssag imod en bidragspligtig lodsejer, som havde nægtet at betale det hans ejendom pålignede Hvide Sande-bidrag under påberåbelse af bl. a., at den utinglyste bidragspligt var bortfaldet, da han havde købt sin ejendom uden kendskab til bidraget, ligesom han påberåbte sig, at bidragspligten allerede var forældet. Ved Vestre Landsrets dom af 7. maj 1951 i denne retssag blev lodsejeren dømt til at betale det ham afkrævede Hvide Sande-bidrag, men ved Højesterets dom af 23. maj 1952, der er optrykt som bilag til lovforslaget, blev han pure frifundet.

Situationen er herefter den, at Hvide Sande-bidragene principielt må opkræves hos de personer, der ejede de i partsfordelingen optagne ejendomme den 20. december 1941. Denne dato er nemlig efter stemmeflertallet i Højesteret skæringspunktet, og alle personer, som har ejet bidragspligtige ejendomme før dette tidspunkt, er fritaget for bidragspligt, uanset om de gennem forhøjede salgssummer har inkaseret den værdistigning på ejendomme, der indtrådte som følge af de i 1931 udførte afvandringsforanstaltninger.

Hvor bidragspligtige ejendomme har skiftet ejere efter 20. december 1941, er det efter højesteretsdommen tvivlsomt, om Hvide Sande-bidrag kan afkræves de nye ejere. 4 højesteretsdommere mener jo, at der her er tale om personlige krav, som ikke overføres fra ejer til ejer, medens 4 andre

højesteretsdommere antager, at det drejer sig om krav, der hæfter på ejendommene, men bortfalder ved ejerskifte efter tinglysningslovens regler om utinglyste rettigheder. Det må derfor forudses, at det vil blive nødvendigt med endnu en eller flere principielle retssager, der må føres helt op til Højesteret, før alle tvivlsspørgsmål har fundet deres løsning og kredsen af bidragspligtige personer er blevet så skarpt afgrænset, at en generel opkrævning vil kunne gennemføres. Ganske vist vil man i givet fald kunne påbegynde en opkrævning hos de mere end 2 000 personer, der ejede de til rest værende ca. 6 000 bidragspligtige ejendomme den 20. december 1941; men kun hvor sådanne personer stadig er ejere af ejendommene, må opkrævningsprovenuet antages at kunne begrunde de med opkrævningen forbundne betydelige ulemper og udgifter. Skønsmæssigt kan det anslås, at over halvdelen af de bidragspligtige ejendomme har skiftet ejer siden 1941, idet man på en god regner med, at disse ejendomme gennemsnitligt hvert 20. år skifter ejer. Ringkøbing fjord udvalget af 1950 har afkrævet 2 051 nuværende ejere af bidragspligtige ejendomme betaling af Hvide Sande-bidragene, og heraf har 574 skriftligt protesteret overfor udvalget imod at betale, idet 337 af dem direkte har henvist til stedfundet ejerskifte. Udvalget har endvidere afkrævet ca. 1 200 tidligere ejere tilbage til 1941 og arvinger efter sådanne ejere Hvide Sande-bidragene for de pågældende ejendomme, og 419 af disse personer har skriftligt protesteret imod betaling.

Disse protester viser, at en opkrævning af Hvide Sande-bidragene vil blive følt som en uretfærdighed, og antallet af protesterende lodsejere giver en forestilling om, hvor vanskelig og bekostelig en sådan opkrævning vil blive.

Under disse omstændigheder vil jeg finde det rigtigst, at man undlader at gennemføre opkrævningen af de resterende Hvide Sande-bidrag, og en hertil sigtende bemyndigelse er optaget i lovforslagets § 1, hvor

[Ministeren for offentlige arbejder.]

der tillige er stillet forslag om, at der sker tilbagebetaling af de Hvide Sande-bidrag, som er blevet indbetalt til Ringkøbing fjord udvalget af 1950 af pligtopfyldende lodsejere, hvoraf adskillige iøvrigt efter afsigelsen af højesteretsdommen overhovedet ikke hæfter for de bidrag, de har betalt.

Spørgsmålet om afvikling af Hvide Sande-gælden er imidlertid ikke løst ved en bemyndigelse til at eftergive de Hvide Sande-bidrag, der ikke er blevet inddraget under landvindingslovens låne- og tilskudsordninger, og selvom de grunde, der har ført til forslaget om at eftergive de almindelige Hvide Sande-bidrag — nemlig de store vanskeligheder og udgifter i forbindelse med en opkrævning — ikke gør sig gældende ved de Hvide Sande-bidrag, der i årenes løb er „konverteret“ til landvindingsgæld, finder jeg det rigtigst, at spørgsmålet om afvikling af de sidstnævnte Hvide Sande-bidrag tages op til behandling, og at der tilstræbes en ordning, der i det mindste ikke stiller bidragspligtige lodsejere med landvinding dårligere, end hvis deres jorder aldrig havde været pålignet Hvide Sande-bidrag.

Der er derfor ved lovforslagets § 2 foreslået tillagt landbrugsministeren bemyndigelse til at eftergive lodsejerne de Hvide Sande-bidrag, som er omdannet til landvindingslån, hvilket vil sige ca. 236 000 kr. Da der dog består en afgørende forskel imellem på den ene side de tilfælde, hvor lodsejere har fået godkendt landvindingsarbejder på deres ejendomme og dermed har fået inddraget deres Hvide Sande-bidrag under landvindingsloven, og på den anden side de tilfælde, hvor lodsejerne ikke har nydt godt af en sådan inddragelse af deres Hvide Sande-bidrag, foreslås der ved § 3 knyttet den betingelse til landbrugsministerens bemyndigelse til at eftergive de konverterede Hvide Sande-bidrag, at samtlige landvindingssager, hvori der er inddraget Hvide Sande-gæld, skal forelægges en vandløbsret, som med bindende virkning for alle parter skal udtale sig om, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang der skal ske ændring i lodsejernes tilsvær til statskassen i henhold til landvindingslovens § 2, jfr. § 5, når der ses bort fra, at de under landvindingssagerne hørende jorder er blevet pålignet Hvide Sande-bidrag.

Ved medregning af Hvide Sande-bidragene som tilskuds- og låneberettigende udgift under det nye landvindingsarbejdes anlægsudgifter er der nemlig af landbrugsministeriet i nogle tilfælde — navnlig hvor Hvide Sande-bidragenes størrelse var betydelig i forhold til de samlede anlægsudgifter til en landvinding — blevet truffet beslutning om at fastsætte tilskudsprocenten i landvindingssagen højere, end sagens „godhed“ i og for sig berettigede til. For eksempel kan der være tale om, at der er blevet ydet maksimumstilskud — $66\frac{2}{3}$ pct. — til landvindingen i stedet for 60 pct. svarende til landvindingssagens godhed. Hvis man i sådanne tilfælde nøjes med blot at eftergive den inddragne Hvide Sande-gæld, der iøvrigt uafhængigt af den tilsagte tilskudsprocent i landvindingssagen kan være inddraget enten med tilskud og lån eller i form af et lån på 100 pct. af bidraget, vil lodsejerne under denne landvindingssag blive stillet ekstra gunstigt, for ikke alene slipper de for at betale deres Hvide Sande-gæld, men samtidig slipper de med at forrente og afdrage et landvindingslån på $33\frac{1}{3}$ pct. af de egentlige anlægsudgifter til landvindingen, medens sagens „godhed“ under normale forhold, d. v. s. hvis Hvide Sande-gæld aldrig var blevet pålignet, ville retfærdiggøre, at tilskudsprocenten blev sat til 60 pct., og at lodsejerne altså har 40 pct. af udgifterne som landvindingslån.

Det er sådanne uligheder, vi må have en vandløbsret til i givet fald at rette, hvilket vil kunne ske ved, at retten bestemmer, at lodsejernes tilsvær til statskassen i henhold til landvindingslovens § 2, jfr. § 5, forhøjes i forbindelse med Hvide Sande-bidragenes eftergivelse.

Det er ved lovforslagets § 3 foreslået, at afvandingskommissionen bliver den vandløbsret, som skal behandle de omhandlede sager, idet afvandingskommissionen jo har behandlet selve landvindingssagen og derfor kender denne. Afvandingskommissionen har normalt ikke beføjelse til at fastsætte lodsejernes tilsvær til statskassen i forbindelse med udførelse af landvindingsarbejder, og det er derfor foreslået, at landbrugsministeriet — forinden sagerne forelægges afvandingskommissionen — skal foretage en fornyet behandling af sagerne, hvilken behandling naturligt også kan resultere i en vejle-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

dende erklæring til afvandingskommissionen til brug ved afsigelsen af dennes kendelse.

Jeg skal hermed tillade mig at anbefale forslaget til det høje tings hurtige og velvilige behandling.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger m. v.*

Loven blev sidst forlænget for 1 år ved lov af 31. marts 1953 og udløber altså den 1. april i år. Da de forudsætninger, der forelå ved lovens forlængelse i fjor, i det væsentlige er uændrede, foreslås loven nu påny forlænget for et år.

Der er i forslaget optaget en enkelt ændring, som dog er af rent formel karakter, idet forslaget indeholder en ny bestemmelse om, at de dele af loven, som vedrører forhold, der er rigsansliggende, kan sættes i kraft på Færøerne. De bestemmelser, der herved sigtes til, er bestemmelserne i lovens 2. og 4. kapitel om ordningen af pengevæsenet og betalingerne til udlandet. Disse spørgsmål er som bekendt rigsansliggende i henhold til den ordning, der er fastlagt for Færøernes hjemmestyre, og man har fundet det hensigtsmæssigt at bringe det formelle grundlag i orden, så de nævnte bestemmelser også formelt kan sættes i kraft på Færøerne.

Endvidere kunne den nye forretningsorden måske give anledning til at forhøje antallet af medlemmer af det i lovens § 15 omhandlede udvalg — vareforsyningsudvalget — fra 15 til 17, og såfremt der er tilslutning hertil, vil jeg gerne i det udvalg, der antagelig bliver nedsat, stille forslag herom.

De administrationsområder, loven omfatter, er foruden import- og eksportkontrollen betalingsspørgsmålene og forbrugsreguleringen. Forsåvidt angår det sidste område, har vi nu kun en enkelt direkte forbrugsregulerende foranstaltning tilbage, nemlig automobilationeringen. Det er regeringens hensigt også på dette område at lempe restriktionerne i det omfang, de valutatiske muligheder herfor er tilstede.

På betalingsområdet har udviklingen også været karakteriseret af en fortsat afvikling af kontrolforanstaltningerne. En række

af de såkaldte usynlige betalinger overfor udlandet er efterhånden liberaliseret. I denne forbindelse vil jeg gerne nævne, at regeringen fornylig har frigivet valutatildelingerne til rejser til praktisk talt alle lande. En vis regulering finder dog stadig sted af forbruget af dollars til rejser, men også på dette område er reglerne lempet.

Hovedvægten af den administration, loven hjemler adgang til, falder nu på import- og eksportkontrollen, men også her er indgrebene efterhånden afviklet i meget betydende omfang. For importkontrollens vedkommende har vi jo nu som bekendt nået en liberaliseringsprocent overfor EPU-landene på 76. Denne betydelige importfrihed gælder dog kun overfor de lande, der er medlem af den europæiske betalingsunion, samt forskellige lande, for hvilke importkontrollen i virkeligheden administreres helt på samme måde, f. eks. lande som Finland, Spanien, Jugoslavien m. v. Det felt, hvor importkontrollen fortsat har den største betydning, må vel siges at være overfor dollarområdet. Heldigvis har vi i det sidste par år kunnet glæde os over en væsentlig bedring i vor dollarsituation. Denne udvikling har da også givet sig udslag i en væsentlig liberalere importpolitik overfor dette valutaområde. Vi er nu efterhånden nået frem til en situation, hvor importen af råstoffer fra dollarområdet administreres meget liberalt. Medens man tidligere ud fra nødvendigheden af at spare dollars måtte dirigere indførslen af forskellige råstoffer over på EPU-landene med det resultat, at der måtte betales overpriser på 15—20 pct., kan man nu i kraft af den bedre dollarsituation tillade indførsel af sådanne varer fra dollarområdet, således at de uheldige overpriser kan undgås. Sådanne lempelser, som er indført ved råvareimporten fra dollarområdet, har dog endnu ikke kunnet udstrækkes til at gælde almindelige forbrugsvarer. For de forbrugsvarer, der stadig er på bunden liste i forhold til EPU-landene, har der kunnet føres en lempeligere politik med hensyn til udstedelsen af importbevillinger, og hele den praksis, der efterhånden er indarbejdet, har bidraget til at skabe en bedre og billigere vareforsyning såvel for de producerende virksomheder som for forbrugerne.

Med hensyn til mulighederne for at komme